

Hinnangud Eesti perearstisüsteemile

Väino Sinisalu – EA peatoimetaja

Sotsiaalministeerium korraldas koostöös Tartu Ülikooli (TÜ), Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) ja Eesti Perearstide Seltsiga 6. jaanuaril 2005 Tallinnas seminari „Peremeditsiini tulevikuvision“. Seminaril kuulati TÜ ja WHO hinnanguid peremeditsiinile Eestis ning diskuteeriti arengu üle tulevikus. Artiklis on kokkuvõtlikult tutvustatud TÜ ja WHO seisukohti, ajakirja järgmises numbris avaldame ülevaate diskussioonist.

Tartu Ülikooli hinnang Eesti perearstisüsteemile

Hindamine kinnitas, et Eestis on rajatud toimiv Euroopa nõuetele vastav perearstide koolitussüsteem, mille on läbinud 14 aasta jooksul 996 arsti. Esimest korda Eesti ajaloo jooksul on esmatasandi arstid spetsiaalselt selleks tööks koolitatud ning neil on perearsti kutse. Piisav arv perearste loob eelduse veelgi suuremaks haiguste ennetustegevuseks ja eriala laiahaardelisemaks arenguks. Eriala arengut peaks tulevikus toetama paindlik rahastamine ja lepingud vastavalt arsti lisaoskustele.

Hoolimata küllaldasest koolitatud perearstide arvust on Eestis avamata 56 nimistut, samas on ligi 200 perearsti nimistus liiga palju patsiente. Tulevikus oleks vaja seadustada omavalitsuse ülesanded nimistute korrastamisel ja infrastruktuuri loomisel, et kõikidele Eesti inimestele tagada kättesaadav kvaliteetne perearstiabi.

Elanikkonna uuringud näitavad, et usaldus perearstide vastu on aasta-aastalt kasvanud. Ligi 90% inimestest oli 2002. a rahul või väga rahul oma perearstiga. Inimesed hindavad püsivat suhet oma perearstiga: viimase 3 aasta jooksul on perearsti vahetanud vaid 14% inimestest, seda enamasti elukoha vahetuse tõttu.

Peararstid on aastate jooksul võtnud üle mitmed varem teistele erialadele kuulunud ülesanded. Korrastatud ja arenev arstiabi süsteem ei välista tervishoiu piiratud ressurssidele vaatamata ka kõrgetasemelise eriarstiabi kättesaadavust Eesti patsientidele.

Maailma Terviseorganisatsiooni hinnang Eesti perearstisüsteemi kujundamisele viimase 10 aasta jooksul

Eesti Vabariigi Valitsus volitas WHO Euroopa regionaalbürood hindama peremeditsiini, et edasi kujundada esmatasandi arstiabi korraldust.

“Käesolevat hindamist oli vaja, et hinnata riigi tegevust perearstisüsteemi kujundamisel ja selle süsteemi toimimist ning et selle põhjal oleks riigil võimalik otsustada, kuidas paremini tegutseda tulevikus. Meie esmane eesmärk oli toetada Euroopa Liidu uut liikmesriiki oma edasistes püüdlustes esmatasandi arendamisel ning sellega kaasnevates väljakutsetes,” ütles Nata Menabde, WHO Euroopa regionaalbüroo riikide toetamise osakonna direktor. “Meie tulemused näitavad, et Eesti on teinud suure sammu edasi ehitamaks üles tugevat esmatasandi süsteemi. Loomulikult on veel mitmeid väljakutseid, kuid valitsuse poolt praeguseks näidatud pühendumuse ja koostööpartnerite abiga, kelle hulka kuulub ka WHO, on lähitulevikus võimalik veel palju saavutada,” lisas ta.

Eksperdid leiavad, et Eesti esmatasandi arstiabi reform on edukas näide, millest võiksid õppida paljud teised riigid. Tõhus perearstiabi, toimiv tervishoiu seadusandlus, õiglane teenuste jaotamine ühiskonnas ning kättesaadavus, suurepärane koolitusprogramm tervishoiutöötajatele – need on näited Eesti saavutustest.

Siiski on mõned valdkonnad, mis vajavad arendamist, et jõuda patsiendikesksema arstiabini. Reform ei ole veel saavutanud oma täit

potentsiaali mõningates olulistes valdkondades nagu rahastamine, ressursside jaotamine, organisatsiooni korraldus ning teenuste pakkumine. Süsteemi edasise arengu käigus vajavad muu hulgas arendamist õdede ülesannete laiendamine ning koostöö parandamine arstidega, tervishoiuteenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamine ning esmatasandi arstiabi jätkusuutliku rahastamise tagamine.

Hindamine näitas, et krooniliste haigustega tegelemine ning tervislike eluviiside edendamine

on ja jääb väljakutseks esmatasandi tervishoiusüsteemi jaoks. Eestil on praegu märkimisväärne haiguskoormus, mis on tingitud kroonilistest seisunditest, näiteks südameveresoonkonnahaigustest.

WHO regionaalbüroo intervjueris hindamise käigus erinevaid huvirühmi nagu perearste ja õdesid, kohalikke otsusetegijad, reformi algatajaid ja teadlasi, aga ka riikliku poliitika väljatöötajaid.

eestiarst@eestiarst.ee